

Πανελλήνιες 2025

Προτεινόμενες Απαντήσεις

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ 02/06/2025

Διδαγμένο κείμενο

A1α. 1 = α
2 = β
3 = β

A1β. παρ' ἧν = αναφέρεται στην επάνω όδόν

ὑπέρ ὧν = αναφέρεται στα παραφράγματα

B1. Θέμα του διαλόγου στην «Πλάτωνος Πολιτεία» είναι η φύση της δικαιοσύνης και της αδικίας. Μετά από πρόταση του Σωκράτη για εξέταση στο ευρύτερο πλαίσιο μιας πόλης – κράτους άρχισε μια ενδελεχής έρευνα για τη λειτουργία της δικαιοσύνης στο ζωντανό οργανισμό της πόλης. Το θέμα της λειτουργίας της δημοκρατίας απασχολούσε έντονα τον Πλάτωνα και έτσι σε μια δραματική αλληγορία παρουσιάζεται η πολιτεία ως σκάφος ακυβέρνητο, τα μέλη του οποίου φιλονικούν χωρίς να αντιληφθούν την αναγκαιότητα ενός καπετάνιου που θα οδηγήσει το πλοίο με ασφάλεια (καπετάνιος = φιλόσοφος που είναι ο πλέον κατάλληλος για την επίλυση πρακτικών προβλημάτων της ζωής ως άνθρωπος του πνεύματος). Δημιουργούνται ορισμένες αμφιβολίες, όπως λ.χ. αν θα είναι απορροφημένος από τις θεωρητικές του αναζητήσεις, αν θα είναι υπερόπτης και μερικές φορές αδέξιος. Η απάντηση σε αυτά τα ερωτήματα δίνεται με την αλληγορία του σπηλαίου που είναι ένας εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας άλλα λέγει και άλλα εννοεί. Πρόκειται συνεπώς για συνεχή μεταφορά ή παρομοίωση. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία. Η αλληγορία διακρίνεται για τον μεταφορικό και εικονοπλαστικό της λόγο, τη συμβολική γλώσσα και τον διδακτικό χαρακτήρα, στοιχεία που κεντρίζουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη, προσδίδουν ζωντάνια και παραστατικότητα. Ο Πλάτων τη χρησιμοποιεί για να συμπληρώσει μια αυστηρή φιλοσοφική απόδειξη, ώστε να κάνει κατανοητές έννοιες που είναι πολύ δύσκολο να εξηγηθούν με τη λογική ανάλυση. Μπορεί λοιπόν να λειτουργήσει ως αναγκαίο συμπλήρωμα της διαλεκτικής μεθόδου. Η αλληγορία του σπηλαίου, όπως αναπτύσσεται στην αρχή του Ζ' βιβλίου της *Πολιτείας*, αναφέρεται στην επίδραση που ασκεί η παιδεία στην ανθρώπινη φύση, στην υποχρέωση που έχει ο ορθώς πεπαιδευμένος, δηλαδή ο φιλόσοφος, να φωτίσει τους συνανθρώπους του, αλλά και γενικότερα στην αντίθεση ανάμεσα στον κόσμο που συλλαμβάνουμε με τις αισθήσεις μας και στον κόσμο της νόησης.

Ο Σωκράτης αναδιηγείται σε κάποιον φίλο του τι είπε στον Γλαύκωνα και στους άλλους συνομιλητές την προηγούμενη μέρα στο σπίτι του Κέφαλου. Στο σημείο αυτό, ξεκινώντας τη διήγηση της αλληγορίας του σπηλαίου, αναφέρει ότι μιλώντας στο Γλαύκωνα και θέλοντας να του παρουσιάσει τη ρόλο της παιδείας και της απαιδευσίας στην ανθρώπινη φύση, τον καλεί να φανταστεί μια εικόνα που του περιγράφει. Έτσι, με το ρήμα «**ἀπεικασον**» δηλώνεται ο βασικός εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο Πλάτωνας εισάγει το θέμα του. Συνεπώς, η κοινωνία των δεσμευτών συμβολίζει την πολιτική κοινωνία και ο κόσμος του σπηλαίου τον αισθητό κόσμο. Ο ψεύτικος επίγειος κόσμος στον οποίο ζούμε παρομοιάζεται από τον Πλάτωνα με μια υπόγεια μισοσκότεινη σπηλιά και οι άνθρωποι με δεσμώτες. **ἀπεικάζω**: Απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση. Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία.

Ο χώρος μέσα στη σπηλιά είναι η αισθητή πραγματικότητα, ο κόσμος των αισθητών πραγμάτων, ο κόσμος στον οποίο ζούμε με τα αντικείμενα τα οποία αντιλαμβανόμαστε μέσω των αισθήσεών μας. Είναι ακόμη η πολιτική κοινωνία, στην οποία δεν κυβερνούν φωτισμένοι και πεπαιδευμένοι άνθρωποι.

Οι **δεσμώτες** συμβολίζουν τους ανθρώπους, οι οποίοι πιστεύουν ότι βλέπουν και βέβαια δεν έχουν γνωρίσει ποτέ την πραγματική αλήθεια. Διακατέχονται από άγνοια, αλλά δεν έχουν επίγνωση της άγνοιά τους. Βλέπουν τις σκιές των όντων και νομίζουν ότι γνωρίζουν την αλήθεια. Βρίσκονται στο σκοτάδι της αμάθειας, της πλάνης, της πνευματικής και ηθικής αποτελμάτωσης. Η καθημερινή ενασχόληση με τα προβλήματα της ζωής δεν τους επιτρέπει να φιλοσοφήσουν και να γνωρίσουν τον πραγματικό κόσμο των ιδεών. Ο κόσμος των δεσμοτών συμβολίζει την πολιτική κοινωνία, η οποία συγκροτείται από απαιδευτους πολιτικούς που εμπορεύονται τις ελπίδες των πολιτών.

Οι **σκιές** που βλέπουν οι δεσμώτες συμβολίζουν τα αντικείμενα του αισθητού κόσμου, τα οποία αντιλαμβάνονται οι άνθρωποι με τις αισθήσεις τους. Είναι είδωλα, ομοιώματα των πραγματικών όντων και όχι πραγματικά αντικείμενα.

Τα δεσμά που κρατούν τους αιχμαλώτους «δέσμιους» της πλάνης, του ψεύδους και δεν τους επιτρέπουν να κινηθούν καν να αντικρίσουν την αλήθεια, είναι όλα εκείνα τα εμπόδια που συναντά ο άνθρωπος στη ζωή του και τον απομακρύνουν από την αναζήτηση και τη θέαση του αγαθού. Είναι οι αισθήσεις των ανθρώπων, οι οποίες δεν τους επιτρέπουν να προσεγγίσουν τον κόσμο με τη νόηση, γιατί οι άνθρωποι δέχονται ως αναμφισβήτητη αλήθεια την κάθε πληροφορία που προσλαμβάνουν μέσω των αισθήσεών τους. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο τα δεσμά μπορεί να συμβολίζουν οποιεσδήποτε πεποιθήσεις, προκαταλήψεις, συνήθειες κτλ. κάνουν τον άνθρωπο να προσηλώνεται στην απόκτηση υλικών αγαθών και τον απομακρύνουν από την παιδεία και την προσπάθεια να γνωρίσει τον νοητό κόσμο των Ιδεών. Οι δεσμώτες, δηλαδή, βρίσκονται στο κατώτερο στάδιο γνώσης, στην εικασία, σ' αυτήν που στηρίζεται στις αισθητηριακές εικόνες. Ο άνθρωπος ζει μέσα στην αμάθεια και στην πλάνη, νομίζοντας πως τα δεδομένα των αισθήσεων είναι αληθινά («*Ἰδὲ γάρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσι σπηλαιώδει*», «*ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειντε αὐτοὺς εἰς τε το πρόσθεν μόνον ὁρᾶν*»). Συνεπώς, ζουν στην πλάνη και στην άγνοια και έτσι τίθεται από τον Πλάτωνα

το μείζον θέμα της παιδείας και της απαιδευσίας. Η παιδεία ορίζεται ως στροφή της ψυχής προς το φως δηλαδή προς την ιδέα του αγαθού και συγκεκριμένα η επίδραση, την οποία ασκεί η παιδεία στη φύση του ανθρώπου και ως υποχρέωση που έχουν οι ορθά πεπαιδευμένοι (φιλόσοφοι) να φωτίζουν με την παιδεία και τους άλλους ανθρώπους. Βέβαια αυτά τα θέματα εξετάζονται στο πλαίσιο της ορθής πολιτείας η οποία προϋποθέτει ορθή παιδεία, καθώς και στην άποψη του Πλάτωνα πως όλα κινούνται στο σχήμα του δυϊσμού: στο πεδίο του κόσμου, ο οποίος είναι από τον ίδιο διαχωρισμένος στα δύο, δηλαδή σε εκείνον που αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις και σε εκείνον που συλλαμβάνουμε με τη νόηση. Ο ίδιος χρησιμοποιεί με αλληγορικό τρόπο τις έννοιες του φωτός και του σκοταδιού. Το σκοτάδι (σπήλαιο) παραλληλίζεται με την κατάσταση της αμάθειας, της άγνοιας, της πνευματικής τύφλωσης, της πλάνης. Το φως, αντίθετα, συμβολίζει το φωτισμό του νου, την αλήθεια, τη λύτρωση από τα δεσμά των προλήψεων και προκαταλήψεων. Μάλιστα, καθώς ο ήλιος συμβολίζει την υπέρτατη αξία, το Αγαθό, μπορούμε να πούμε ότι το φως τελικά –πέρα από την πνευματική φώτιση- συμβολίζει την ηθική ανύψωση, την αρετή, η οποία αποτελεί τη μοναδική οδό για την κατάκτηση της ευδαιμονίας. **παιδεία και απαιδευσία:** Με τις λέξεις αυτές ορίζεται μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαίου: ο Πλάτων θα μιλήσει αλληγορικά περί παιδείας (και έλλειψη παιδείας. Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών: τροφή γάρ και παιδείες χρηστή σωζόμενη φύσεις αγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται (: γιατί η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες). Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό;

Η αφήγηση διακόπτεται με διπλό σχόλιο:

α) αξιολογικό σχόλιο του Γλαύκωνα: «Ἄτοπον εἰκόνα ... καὶ δεσμώτας ἀτόπους» με το οποίο εκφράζει την έκπληξή του και συγκρατημένη επιφύλαξη για όσα διατυπώνει ο Σωκράτης (με την επανάληψη της λέξης «ἄτοπον»). ἄτοπος: Στερούμενος του τόπου του, ἄρα παράδοξος, αλλόκοτος, παράλογος. Η emphatic αυτή λέξη, που παραπέμπει σχεδόν σε κάτι ανύπαρκτο, χρησιμοποιείται για να προετοιμάσει τον επερχόμενο αιφνιδιασμό της απόφανσης του Σωκράτη: οι αλλόκοτοι δεσμώτες είναι όμοιοι με εμάς. Μέσα από λογοτεχνικές χρήσεις της γλώσσας ο Πλάτων επιδιώκει να προωθήσει τον φιλοσοφικό του στοχασμό. Στην προκειμένη περίπτωση υποβάλλεται η θέση πως η τόσο αυτονόητη ένταξη των ανθρώπων στον κόσμο των αισθήσεων είναι ἄτοπος, αποτελεί μια αλλόκοτη στέρηση λογικής.

β) επεξηγηματικό σχόλιο του Σωκράτη με το οποίο αποκαλύπτει τον συμβολισμό των δεσμών, διευκολύνει τους συνομιλητές του να τον καταλάβουν, ανανεώνει το ενδιαφέρον τους για τη συνέχεια και αποφεύγει τη μονοτονία. «Παντάπασι δὴ, ἦν δ' ἐγώ.. σκιάς.». **τὸ ἀληθές:** Εδώ η λέξη δεν παραπέμπει στην ορθότητα μιας απόφασης, όπως την χρησιμοποιούμε εμείς σήμερα και λέμε π.χ. «αυτό που αναφέρεις είναι αληθές/αληθινό»: αλλά έχει έντονη φιλοσοφική χροιά, και μάλιστα οντολογική: αναφέρεται στο αληθινά υπαρκτό. Το ἀληθές δεν λανθάνει, έρχεται στο φως, ὄντως υπάρχει. Για τους δεσμώτες, όμως, του σπηλαίου, που αντλούν τη γνώση με τις περιορισμένες αισθήσεις τους, αληθινά υπαρκτό είναι οι σκιές. Οι δεσμώτες ζουν μέσα σε μια ψευδαίσθηση. Εφόσον και εμείς –

διδάσκει ο Πλάτων— έχουμε συνηθίσει και αντιλαμβανόμαστε και ζούμε την καθημερινή μας πραγματικότητα με βάση την επισφαλή γνωσιολογικά εικόνα που μας δίνουν οι αισθήσεις, και δεν είμαστε πρόθυμοι να αμφισβητήσουμε τους περιορισμούς τους, ζούμε επίσης εγκλωβισμένοι σε έναν κόσμο απατηλό.)

Ο Σωκράτης με το σχόλιο «Ὅμοιους ἡμῖν» παραλληλίζει τους δεσμώτες με τη σύγχρονη πολιτική κοινωνία και τον κόσμο του σπηλαίου με τον αισθητό κόσμο. Στην πολιτική κοινωνία η αδικία και η αναξιοκρατία κυριαρχούν, οι δημαγωγοί ασκούν την εξουσία και όχι οι φιλόσοφοι. Οι άνθρωποι ζουν μέσα στο σκοτάδι της αμάθειας, δέσμιοι των παθών τους, των προκαταλήψεων και των ψευδαισθήσεων τους μακριά από την αλήθεια. Έτσι, έμμεσα εισάγεται το θέμα που θα αναπτυχθεί στην επόμενη ενότητα: το χρέος του απελευθερωμένου δεσμώτη, δηλαδή του φιλοσόφου, που κατάφερε να θεαθεί την Ιδέα του αγαθού, να ξανακατέβει στο σπήλαιο και να οδηγήσει προς την έξοδο και τους υπόλοιπους δεσμώτες. Πρόκειται για το στάδιο της «πίστις» (ανώτερο ορατό). Οι απελευθερωμένοι δεσμώτες βλέπουν τώρα τα ίδια τα ομοιώματα και συνειδητοποιούν πως μέχρι τώρα θεωρούσαν για πραγματικές τις σκιές τους. Ο άνθρωπος αποκτά συνείδηση του γεγονότος ότι οι εικόνες του για τον κόσμο προέρχονται από τις αισθήσεις του, μελετά και επεξεργάζεται τα δεδομένα των αισθήσεων. Έτσι, αποκτά σαφέστερη αντίληψη για τον κόσμο, αλλά μένει προσκολλημένος στις αισθήσεις, γιατί εμπιστεύεται τη γνώση που αποκτά με αυτές. Τα δύο πρώτα στάδια (εἰκασία και πίστις) συναποτελούν το στάδιο της δόξας (= δοξασίας, γνώμης), όπου πηγή της γνώσης είναι οι αισθήσεις.

B2. Παραλληλίζοντας τα δύο αποσπάσματα από το έργο του Πλάτωνα «Πολιτεία», ειδικότερα από το κεφάλαιο «Η Αλληγορία του σπηλαίου» (κείμενο Αναφοράς) και του Τζώρτζ Όργουελ «1984» (παράλληλο κείμενο) παρατηρούμε ομοιότητες αλλά και διαφορές σχετικά με την κίβδηλη πραγματικότητα που οι άνθρωποι βιώνουν, τη δύναμη της εξουσίας και την αξία της γνώσης.

Ειδικότερα, και στα δύο κείμενα οι άνθρωποι παρουσιάζονται δέσμιοι μιας ψευδούς και απατηλής εικόνας και αντιμετώπισης της ζωής που τους επιβάλλεται από την εξουσία· στον Πλάτωνα, ο Σωκράτης, μιλώντας στον Γλαύκωνα και θέλοντας να του παρουσιάσει το ρόλο της παιδείας και της απαιδευσίας στην ανθρώπινη φύση, τον καλεί να φανταστεί μια εικόνα που του περιγράφει («ἀπείκασον ... καὶ ἀπαιδευσίας.») Ἀπεικάζω: Απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση. Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία. Μέσα λοιπόν στο σπήλαιο βρίσκονται άνθρωποι αλυσοδεμένοι στα χέρια, τα πόδια και τον αυχένα τους από την παιδική τους ηλικία· δεν έχουν τη δυνατότητα να στρέψουν το κεφάλι τους πουθενά, οπότε το μόνο πράγμα που είναι σε θέση να δουν είναι τον τοίχο που έχουν απέναντί τους. Πίσω τους και μακριά καίει μια φωτιά. Ανάμεσα στη φωτιά και στους δεσμώτες πάνω στην επιφάνεια της γης υπάρχει ένας δρόμος, κατά μήκος του οποίου είναι χτισμένο ένα μικρό τειχίο, πίσω από το οποίο περνούν άνθρωποι που κρατούν στα χέρια τους αντικείμενα πέτρινα και ξύλινα (αγάλματα, ομοιώματα ζώων κ.λπ.). Πρόκειται για ομοιώματα των όντων που βρίσκονται έξω από το σπήλαιο. Οι δεσμώτες μπορούν να δουν μόνο τις σκιές των ομοιωμάτων αυτών που προβάλλουν στον τοίχο του σπηλαίου και έχουν

την αντίληψη πως οι σκιές μιλούν. («φῶς δὲ αὐτοῖς ... δεικνύασιν.») Οι δεσμώτες γνωρίζουν μόνο ό,τι ακούν και βλέπουν, δεν έχουν άμεση αντίληψη του φωτός και των όντων, αλλά εμπιστεύονται απόλυτα τις αισθήσεις τους. (Ίδὲ γάρ ανθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιῶδε ... περιάγειν»). Οι δεσμώτες συμβολίζουν τους ανθρώπους, οι οποίοι πιστεύουν ό,τι βλέπουν και βέβαια δεν έχουν γνωρίσει ποτέ την πραγματική αλήθεια. Διακατέχονται από άγνοια, αλλά δεν έχουν επίγνωση της άγνοιά τους. Βλέπουν τις σκιές των όντων και νομίζουν ότι γνωρίζουν την αλήθεια. Βρίσκονται στο σκοτάδι της αμάθειας, της πλάνης, της πνευματικής και ηθικής αποτελμάτωσης. Η καθημερινή ενασχόληση με τα προβλήματα της ζωής δεν τους επιτρέπει να φιλοσοφήσουν και να γνωρίσουν τον πραγματικό κόσμο των ιδεών. Ο κόσμος των δεσμωτών συμβολίζει την πολιτική κοινωνία, η οποία συγκροτείται από απάιδευτους πολιτικούς που εμπορεύονται τις ελπίδες των πολιτών. Οι σκιές που βλέπουν οι δεσμώτες συμβολίζουν τα αντικείμενα του αισθητού κόσμου, τα οποία αντιλαμβάνονται οι άνθρωποι με τις αισθήσεις τους. Είναι είδωλα, ομοιώματα των πραγματικών όντων και όχι πραγματικά αντικείμενα. Τα δεσμά που κρατούν τους αιχμαλώτους «δέσμους» της πλάνης, του ψεύδους και δεν τους επιτρέπουν να κινηθούν καν να αντικρίσουν την αλήθεια, είναι όλα εκείνα τα εμπόδια που συναντά ο άνθρωπος στη ζωή του και τον απομακρύνουν από την αναζήτηση και τη θέαση του αγαθού. Είναι οι αισθήσεις των ανθρώπων, οι οποίες δεν τους επιτρέπουν να προσεγγίσουν τον κόσμο με τη νόηση, γιατί οι άνθρωποι δέχονται ως αναμφισβήτητη αλήθεια την κάθε πληροφορία που προσλαμβάνουν μέσω των αισθήσεών τους. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο τα δεσμά μπορεί να συμβολίζουν οποιεσδήποτε πεποιθήσεις, προκαταλήψεις, συνήθειες κτλ. κάνουν τον άνθρωπο να προσηλώνεται στην απόκτηση υλικών αγαθών και τον απομακρύνουν από την παιδεία και την προσπάθεια να γνωρίσει τον νοητό κόσμο των Ιδεών. Παρόμοια και στο παράλληλο κείμενο οι πολίτες βιώνουν μια πραγματικότητα διαμορφωμένη από μηχανισμούς συνεχούς προπαγάνδας και παραμόρφωσης της αλήθειας («Στο τέλος, το Κόμμα θα ανακοίνωνε ότι δύο και δύο έκαναν πέντε, κι εσύ θα έπρεπε να το πιστέψεις [...] Η αίρεση των αιρέσεων ήταν η κοινή λογική.»)

Στη συνέχεια όμως εντοπίζεται μια βασική διαφορά. Ένας πολίτης που βιώνει τις συνθήκες του απολυταρχικού καθεστώτος που περιγράφει ο Όργουελ, ειδικότερα ο ήρωας του έργου, ο Γουίνστον, καταλαβαίνει την πλάνη στην οποία βρίσκονται οι συμπολίτες του εξαιτίας της προπαγάνδας και της παραποίησης των γεγονότων από τον Μεγάλο Αδελφό και το Κόμμα του («Το Κόμμα σου έλεγε να απορρίπτεις τη μαρτυρία των αυτιών και των ματιών σου ... Η καρδιά του Γουίνστον βούλιαξε στη σκέψη της τεράστιας δύναμης ... Είχαν άδικο, κι αυτός είχε δίκιο»). Αντίθετα, στην αλληγορία του σπηλαίου, οι δεσμώτες δείχνουν απόλυτη εμπιστοσύνη στα δεδομένα των αισθήσεων, αδυνατούν να καταλάβουν την πλάνη στην οποία βρίσκονται, καθώς πιστεύουν ότι οι σκιές που βλέπουν είναι τα αληθινά όντα («τούς γάρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων [...] Ἀνάγκη»).

Εναλλακτικά

Στο παράλληλο ο υλικός /αισθητός κόσμος αντιμετωπίζεται ως αληθινός («Ο υλικός κόσμος υπάρχει, οι νόμοι του δεν αλλάζουν. Οι πέτρες είναι σκληρές ... προς το κέντρο της γης»), ενώ στο διδαγμένο κείμενο οι αισθήσεις παραπλανούν τους ανθρώπους και ο αισθητός κόσμος αποτελεί μια φενάκη («Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας [...] Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους»). Έτσι, οι ίδιοι δεν εκφράζουν καμία απολύτως επιθυμία για διεκδίκηση

της ελευθερίας τους, αφού ακριβώς δεν συνειδητοποιούν την έλλειψη της, ενώ ο ήρωας στο παράλληλο κείμενο την επιζητεί. (««Ελευθερία είναι ... όλα τα άλλα ακολουθούν»)

B3.

1. Πήγε να τον δει ωτορινολαρυγγολόγος, γιατί ένα κοκκαλάκι ψαριού είχε κολλήσει στον οισοφάγο του.
2. Πρόσφατα καταργήθηκε ο φόρος κατανάλωσης στα είδη πρώτης ανάγκης.
3. Στις εκπτώσεις η κόρη μου συνήθως ψωνίζει πολλά φορέματα.
4. Με στενοχώρησε το φέρεσίμό του. Ήταν φοβερά προσβλητικό.
5. «Δεν ντρέπεσαι που επαναλαμβάνεις ό,τι σου λέει η γυναίκα σου; Κατάντησες φερέφωνο της».

B4.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό
4. Σωστό
5. Λάθος

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Και συχνά γυρνούσε και κοιτούσε τον εαυτό της και εξέταζε / είχε το νου της αν και κάποιος άλλος την έβλεπε και πολλές φορές έριχνε το βλέμμα της στη σκιά της. Και όταν έφθαναν πιο κοντά στον Ηρακλή, εκείνη που αναφέρθηκε πρώτη / στην αρχή, προχωρούσε με τον ίδιο ρυθμό, ενώ η άλλη, επειδή ήθελε να προλάβει/ να φτάσει πρώτη, έτρεξε προς τον Ηρακλή και του είπε: «Σε βλέπω Ηρακλή να απορείς ποιον δρόμο να πάρεις στη ζωή σου. Εάν, λοιπόν, κάνεις εμένα φίλη, θα σε οδηγήσω στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο / στο δρόμο της απόλυτης ηδονής και ραστώνης και από τις απολαύσεις καμία δε θα υπάρξει που να μην την γευτείς, και θα ζήσεις χωρίς καμιά δυσκολία».

Γ2. Στο παρατιθέμενο απόσπασμα από τα “Απομνημονεύματα”, του Ξενοφώντα, ο Πρόδικος περιγράφει δύο ψηλές και επιβλητικές (μεγάλας) γυναίκες, την Αρετή και την Κακία, τις οποίες συνάντησε ο Ηρακλής σε νεαρή ηλικία. Πιο συγκεκριμένα, η Αρετή ήταν ευπρεπής στην όψη και φαινόταν ευγενική και αρχοντική στον χαρακτήρα, γνώρισμα ελεύθερου ανθρώπου (εύπρεπῃ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει). Διακρινόταν για την καθαρότητά της (κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι), ενώ στα μάτια της καθρεφτιζόταν η ντροπή/σεμνότητα (τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ), και στη στάση του σώματός

της η σωφροσύνη/σύνεσή της (τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη). Τέλος, φορούσε λευκά ρούχα, ἔνδειξε της απλότητας και της αγνότητάς της (ἐσθῆτι δὲ λευκῇ). Ἡ Κακία, ἀπὸ την ἄλλη, ἦταν χυμώδης, παχουλὴ και μαλθακὴ (τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα). Επιπλέον, ἦταν επιτηδευμένη, ἔντονα βαμμένη με χρώματα ὥστε να φαίνεται πιο λευκὴ και πιο κόκκινη ἀπ' ὅ,τι στην πραγματικότητα (κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν). Μάλιστα, ἡ στάση του κορμιοῦ της την ἔδειχνε πιο ψηλὴ ἀπὸ το φυσιολογικό (τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι) και το βλέμμα της ἦταν επίμονα στραμμένο ψηλά, προκλητικό, χωρίς ἴχνος συστολής, (τὰ δὲ ὄμματα ἔχουν ἀναπεπταμένα), ἐνῶ ἦταν ντυμένη με διάφανο ἔνδυμα που ἀναδείκνυε τη νεανικὴ της ομορφιά (ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμπει).

Γ3α. γυναικός

φύσεως

σώματος

καθαρότητος

Γ3β. φάνηθι / μειζόνων / ὀψομένη / ἐπεσκόπει / ἀγάγωμεν / οὐδεμιᾶ /

Γ4α. ἰδεῖν: τελικό ἀπαρέμφατο ὡς ἀπαρέμφατο της ἀναφοράς ἀπὸ το «εὐπρεπῇ»

τῆς φύσεως: γενικὴ συγκριτικὴ ἀπὸ το ἐπίθετο «ὀρθοτέραν»

τῷ Ἡρακλεῖ: ἀντικείμενο στο ἀπαρέμφατο «προσδραμεῖν»

ἀποροῦντα: κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἀπὸ το αἰσθησης ρῆμα «Ὀρῶ» ἀποδιδόμενη στο σέ

φίλην: κατηγορούμενο στο ἀντικείμενο ἐμὲ ἀπὸ τη μετοχὴ «ποιησάμενος»

τῶν χαλεπῶν: ἐτερόπτωτος ονοματικὸς προσδιορισμός, γενικὴ ἀντικειμενικὴ ἀπὸ το ἐπίθετο «ἄπειρος»

Γ4β. εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται: δευτερεύουσα ονοματικὴ πλάγια ἐρωτηματικὴ πρόταση ολικῆς ἀγνοίας, μονομελῆς. Εἰσάγεται με τον σύνδεσμο εἴ και ἐκφέρεται με οριστικὴ «θεᾶται» για να δηλώσει το πραγματικό. Λειτουργεῖ ὡς ἀντικείμενο στο ἀπαρέμφατο «ἐπισκοπεῖν».

ἐπιμέλεια// Καλαντζή Αλεξία

Παραρὰ Μάρω